

ban, de ezen túl nem ment. Hogy milyen komoly volt a harca a feudális társadalom ellen, erre jellemző az is, hogy neki köszönhető a Jura-vidéki még mindig jobbágysorban élő parasztok felszabadítása, melyről egyik szép levélben emlékezik meg. Egyébként önmaga is sokat tett a vidék és elsősorban Ferney iparosodásáért. Voltaire is tehát azok közé a polgári gondolkodók közé tartozott, akik ebben a korban „őszintén hittek az általános boldogulásban és őszintén kívánták azt, őszintén nem látták (részint még nem is láthatták) a hűbériségből kifejlődött rend ellentmondásait.” (Lenin.)

Voltaire válogatott írásai a fentebb vázolt problémákkal foglalkoznak s ez maga utal fontosságukra s arra is, hogy Magyarországon mindezekig miért nem jelentek meg. A kötet, amelyet Gyergyai Albert szerkesztett s részben ő, részben Szávai Nándor fordított és Győry János vezetett be, komoly fegyver mai harcunkban is. Nemesak történeti tanulságot nyújt, hanem egyúttal újabb bizonyíték arra, hogy a kultúra legnagyobb mesterei soha sem haboztak közvetlenül részt venni a haladás ellenségei elleni küzdelemben. De Voltaire írásai ezenfelül tanulságosok azért is, mert megmutatják, hogy minden műfajt, minden írói eszközt fel lehet használni abban a nagy harcban, mely az emberiség boldogulásáért, jobb, szebb jövőjéért folyik.

Mamin-Szibirják: KENYÉR

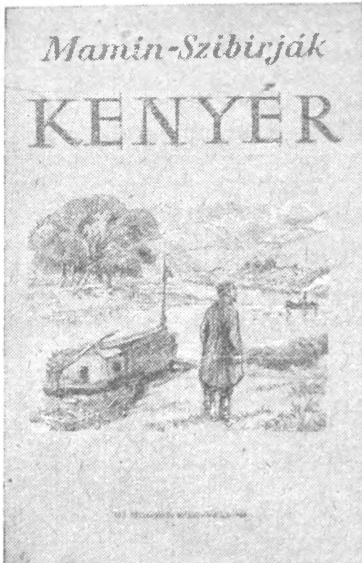
Mamin-Szibirják, a kiváló orosz regényíró a múlt század nyolcvanas éveiben kezdte meg működését. Az Uralban született és regényei legnagyobbbrészt az Uralban játszódnak. Lenin nagyra értékelte munkásságát,

Könyvkiadó Szöllősy Klára kitűnő fordításában megjelentette Mamin-Szibirják „Kenyer” című regényét.

A regény fordulatos, lebilincselő érdekességű cselekménye néhány család történeten keresztül mutatja be a múlt század második felének történetét, feltárva az események társadalmi rugóit. Az író visszanyúl a jobbágyfelszabadítási időkbe, szeles esetvonalokkal mutatja be a kort. Az események körülbelül két emberöltőt ölelnek fel.

Maligin gazdag zapoljei kereskedő hat leánya és hat veje áll a cselekmény középpontjában, továbbá az egyik vőnek, Galaktion Mihajcs Kolobovnak, a főszereplőnek családja. Az öreg Mihajl Zotics Kolobov jobbágyként került az egyik urali gyárba, ott elte meg a jobbágyfelszabadítást és ügyessége folytán csakhamar nagy vagyona tett szert: malomtulajdonos lett. Fiait is vagyonszerzésre nevelte.

Galaktion minden álma, hogy a Zapolje mellett folyó kiucseváján megteremtse a gőzhajózást. Apja nem nézi jó szemmel ezt az „újmódi”-t és Galaktion, hogy megszerezze a szükséges tőkét, résztvesz annak a szeszgyárnak az alapításában, amelyet Németországból ideszármazott sógora, meg egy gazdag lengyel terveznek. A lengyel, a nemet, egy kereskedőcsaládból származó ügyvéd, Galaktion és még néhány lelketlen vállalkozó nem elégszenek meg a szeszgyárral, mely a környék gabonáját teljesen elvonja a malmoktól — ezen keresztül elharcolja az emberek kenyerét és iszákossá teszi őket — hanem

mert olyan „plasztikusan ábrázolta az Ural sajátos életét”, hogy az életnek egészen „új területeit tárta fel, amelyek mindezekig ismerellenek voltak előttünk”.

A magyar olvasóközönség Mamin-Szibirjáknak „Hegyi fészek” című regényét már ismeri, most az Uj Magyar

bankot is alapítanak. A bank azután nemcsak a kisembereket teszi tönkre, hanem a gazdag kereskedőket és malmosokat is.

Galaktionnak minden sikerül. Gözhajót vásárol és a maga kezébe kaparint mindent. A nagy éhínség idején olyan pénzből, amelyhez vér tapad, gabonát vesz Szibériában „az éhező nép számára” és milliókat keres rajta.

Végül azonban rajtaveszt gazságain. A szerző kitűnően mutatja be a 70—90-es évek gyors iparosodását, a külföldi tőke beáramlását, egyes nagykapitalisták mesés vagyonának és a nagy néptömegek elszegényesedésének gyökereit.

Remekül ábrázolja, hogyan kaparint mindent kezébe a banktőke. A bankot alapító kapitalista rablók sorra magukhoz ragadják az ipar, a kereskedelem, a kultúra pozícióit, az önkormányzati szervbe, a zemsztvóba ők ülnek be: a gazdasági hatalom következtében így jut a politikai hatalom is a burzsoázia kezébe.

Ez a regény irodalmi eszközökkel mutatja meg, hogy a társadalmi körülmények hogyan torzítják el az

embert: a népi származású Mihajl Zotics, mielőtt bekerül a kizsákmányolók közé, már nem különbözik a burzsoáziától. Csak miután agg korában visszavonul ettől a tülekedéstől, akkor ismeri fel a rendszer hibáit és átkozza meg fiát, aki a nép nyomorán nyereszkedik.

Az olvasó előtt kitárul a kapitalizmus szabad versenye. Látjuk, hogy a nagy néptömegek nyomorbadóntése után hogyan falják fel a nagy halak a kis halakat és hogyan falják fel „*aki bírja, marja*” alapján a nagy halak egymást.

Mamin-Szibirják sok alakban az Ural vidékén akkor közismert személyeket ábrázolja. A nagy urali vállalkozók családjai sok példát szolgáltatott neki. Mamin-Szibirják reálisan rajzolja meg ezeket az embereket, akik kegyetlenül kizsákmányolták azokat is, akik közül ők maguk kinőttek.

A regény témája sokban rokon Gorkij: Artamonovok című regényével és ez a rokonság arról tanúskodik, hogy a XIX. század végének többi orosz realistájával együtt Mamin-Szibirják is előkészítette munkásságával a talajt Gorkij megjelenésére. U. E.

„A KULTÚRA MESTEREI”

Művelt Nép Könyvkiadó

Szocialista kultúránk fejlesztésében igen fontos szerepe van annak, hogy megismerjük azoknak az íróknak és művészeknek életét s munkásságát, akik az elmúlt korokban az emberi haladásért, a dolgozó tömegek felszabadításáért és felemeléséért szálltak síkra. A Horthy-korszak „kulturpolitikussai” minden eszközzel arra törekedtek, hogy elzárják a magyar népet az igazi, haladó írók és művészek alkotásaitól. Ezen az úton járnak az imperialista államok urai ma is, amikor Shakespeare vagy Molière műveit a számukra oly kedves gengszter-irodalom színvonalára akarják lesüllyeszteni: silány füzetekbe nyomorítják a nagy tragédiák és vígjátékok szánalmas „kivonatát”. Ez jelenti náink a „nyugati kultúrát és civilizációt”...

A magyar könyvkiadás egyik legszembetűnőbb és legfontosabb feladata, hogy az előttünk élt íróknak és művészeknek — Gorkij szavaival: *a kultúra mestereinek* — életművét helyes értékelésben és érdekes, népszerű stílusban tárja fel az olvasók előtt. Ezt a

célt szolgálja a Művelt Nép Könyvkiadó most megindított sorozata, „A kultúra mesterei”. Az itt megjelenő 100—200 oldalas könyveket a legkiválóbb szovjet és magyar tudósok írják. Ezymásután kerül sor *Puskin, Csehov, Goethe, Victor Hugo, Zola, Shaw, Glinka, Smetana, Leonardo da Vinci* és mások életrajzának kiadására.

Elsőnek *Blagoj: Puskin* című könyve jelenik meg. Blagoj a Szovjetunió egyik legkiválóbb irodalomtörténésze, aki éppen Puskin-kutatásaiért kapott Sztálin-díjat.

Puskin művei a felszabadulás óta több kiadásban is megjelentek hazánkban. Most megjelenő életrajza hozzásegít bennünket ahhoz, hogy a marxista-leninista irodalomtudomány fényénél helyesen tudjuk értékelni munkásságát és mégjobban megszeressük műveit.

Blagoj könyve elsősorban kultúr- munkásaink, az irodalomtörténészek és kritikusok, tanárok, diákok számára lesz hasznos és érdekes olvasmány.

F. R.